

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра Економіки та митної справи
(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор (перший проректор)

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗПН 02 Соціальна відповідальність

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 051 Економіка
(код і найменування спеціальності)

освітня програма Митна справа
(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет ІУП. МТЕ
(найменування інституту, факультету)

мова навчання українська

Робоча програма з дисципліни

Соціальна відповідальність

(назва навчальної дисципліни)

для студентів спеціальності 051 Економіка
освітня програма Митна справа
„29” серпня 2019 року – 11 с.

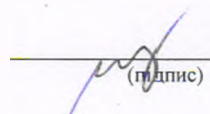
Розробники: Карпенко Н.М., доцент кафедри економіки та митної справи,
к.держ.упр., доц.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та митної справи

Протокол від “29” серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри економіки та митної справи
“29” серпня 2019 року

 (підпис) (Соколов А.В.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету

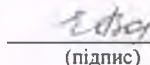
міжнародного туризму та економіки

(найменування факультету)

Протокол від. “30” серпня 2019 року № 1

“30” серпня 2019 року

Голова

 (підпис)

(Васильєва О.О.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність (освітня програма, спеціалізація): 051 Економіка за освітньою програмою Митна справа	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ - _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Інші види	
		12 год.	год.
		Самостійна робота	
		50 год.	82 год.
Індивідуальні завдання: 30 год.			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% до 67%

для заочної форми навчання – 6 % до 94%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів фундаментальних знань з теорії та практики соціальної відповідальності і відповідних професійних компетенцій.

Завдання: навчитися використовувати міжнародні стандарти соціальної відповідальності бізнесу в практичній діяльності вітчизняних підприємств; виявляти фактори впливу на соціальну відповідальність підприємства, визначати мету, місію та цінності, формувати стратегію соціальної відповідальності бізнесу та розробляти стратегічні програми; оцінювати рівень соціальної відповідальності на підприємстві; розробляти етичні нормативи та етичний кодекс для підприємства; складати соціальні звіти підприємства для персоналу та топ-менеджерів, бізнес-партнерів, споживачів, суспільства та держави.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати

загальні компетентності:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

здатність здійснювати комунікаційну діяльність та працювати в колективі чи команді, включаючи міжнародне середовище, та зберігати позитивне ставлення до інших культур, здатність до критики та самокритики;

здатність займати активну життєву та громадянську позицію, розвивати лідерські якості та діяти з позицій соціальної відповідальності, виконувати професійну діяльність відповідно до стандартів якості.

фахові компетентності:

здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності бізнес-структур та органів фіскальної служби;

вміння застосовувати міжнародні норми у сфері технічного регулювання при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.;

здатність здійснювати управління та проводити оцінку ефективності діяльності митних органів.

очікувані програмні результати навчання:

показує уміння креативно мислити, генерувати нові ідеї у професійній діяльності;

використовує державну ділову мову для забезпечення результативної наукової та професійної діяльності у сфері державної фіскальної служби;

вміє приймати обґрунтовані рішення та адаптуватися до нових умов та ситуацій;

застосовує набуті знання для розробки заходів щодо міжнародної співпраці органів фіскальної служби та підприємницьких структур;

застосовує інноваційні підходи в організації діяльності підприємницьких структур та органів фіскальної служби;

здатний систематизувати наукові засади управління інноваційним розвитком підприємств;

знає етичні і правові норми, що регулюють відносини людини з людиною, із суспільством і з навколишнім середовищем; використовувати нормативні і правові документи;

здатний аналізувати глобальні проблеми економічного розвитку та знати основні теорії розвитку глобальної економіки;

знає систему управління охороною праці (СУОП), умови та характер праці на галузевому та виробничому рівнях.;

оцінює ефективність роботи персоналу митних органів, формувати команди та розробляти стратегію і тактику управління.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку

Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.

Наукові підходи до визначення сутності соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність у системі сталого розвитку. Види соціальної відповідальності. Підстави соціальної відповідальності. Принципи. Суть та значення корпоративної соціальної відповідальності. Внутрішнє і зовнішнє середовище КСВ.

Тема 2. Концепція менеджменту зацікавлених сторін. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності.

Концепція менеджменту заінтересованих сторін. Матриця заінтересованих сторін КСВ. Переваги корпоративної соціальної відповідальності. Моделі корпоративної соціальної відповідальності (американська, європейська, японська тощо). Міжнародні ініціативи як чинник формування і розвитку КСВ (Глобальний договір ООН). Права людини і трудові практики як предмет КСВ. Міжнародні стандарти прав. Корпоративна соціальна відповідальність у внутрішньому середовищі. Міжнародне законодавче регулювання трудових відносин на основі соціальної відповідальності бізнесу (СВБ) Забезпечення достойної праці у системі КСВ СВ у сфері охорони праці та промислової безпеки. Відповідальність працівника в системі кадрової безпеки

Тема 3. Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією. Етика і соціальна відповідальність міжнародних корпорацій.

КСВ як складова стратегії управління та чинник підвищення конкурентоспроможності організації. Моделі аналізу заінтересованих сторін. Впровадження КСВ у практики і процедури компанії. Організація діяльності з КСВ. Етичні кодекси. Структурні підрозділи та Комітети компаній у сфері КСВ. Статус, основні функції, кваліфікація, типові обов'язки, професійні стандарти менеджера з КСВ в компаніях. Особливості етики в міжнародних корпораціях. Основні етичні концепції в міжнародному менеджменті.

Змістовий модуль 2. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності

Тема 1. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.

Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з споживачами. Міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів. Якість продукції (стандарт ISO). Соціально відповідальний маркетинг. Принципи добросовісної конкуренції. Етична поведінка компаній щодо контрагентів по бізнесу. Вплив громади на роботу компаній та відповідальність компаній перед населенням. Розвиток партнерств з місцевою владою та громадою. Участь компаній у життєдіяльності громад. Співпраця бізнес-структур з неурядовими організаціями.

Тема 2. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.

Суть та значення відповідального ставлення організацій до довкілля. Превентивний підхід до вирішення екологічних проблем. Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів, дотримання екологічних стандартів тощо. Міжнародні документи щодо навколишнього середовища (Цілі розвитку тисячоліття, Декларація Ріо-де-Жанейро тощо) та стандарти екологічного менеджменту (серія ISO 14000). Законодавство України про охорону навколишнього середовища. Міжнародний і український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності.

Тема 3. Інформаційна політика і соціальна звітність. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.

Принципи формування корпоративної інформаційної політики. Побудова системи комунікацій з КСВ. Консультації з заінтересованими сторонами на різних етапах розробки та впровадження стратегії з КСВ та механізм зворотного зв'язку з ними. Ресурси в сфері соціальної звітності. Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання і структура. Міжнародні стандарти звітності зі сталого розвитку (GRI – Global Reporting Initiative / Глобальна ініціатива зі звітності). Відповідальна держава і сталий розвиток. Міжнародний досвід державного регулювання КСВ. Відповідальне споживання. Культура споживання та його вплив на розвиток КСВ. Соціальна

відповідальність ЗМІ: вплив на поведінкові моделі в суспільстві.

Тема 4. Соціальна відповідальність освіти та науки. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.

Співпраця бізнесу і освіти. Показники внутрішньої КСВ. Методи та процедури оцінювання ефективності програм КСВ. Соціальний аудит. Збалансована система показників. Концепція потрійного результату. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії. Моніторинг ефективності діяльності з організації КСВ. Рейтинги КСВ.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	ус бо го	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	ін. в.	ін д.	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку												
Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.	16	2	2		4	8	16	0,8	0,2		4	11
Тема 2. Концепція менеджменту зацікавлених сторін. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності.	18	2	2	4	5	5	17,2	0,9	0,3		5	11
Тема 3 Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією. Етика і соціальна відповідальність міжнародних корпорацій.	17	2	2	4	4	5	17,1	0,8	0,3		4	12
Разом за змістовим модулем 1	51	6	6	8	13	18	50,3	2,5	0,8		13	34
Змістовий модуль 2. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності												
Тема 1. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами	18	2	2		5	9	18,2	0,9	0,3		5	12

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 2. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності	17	2	2	2	4	7	17,2	0,9	0,3		4	12
Тема 3. Інформаційна політика і соціальна звітність. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.	17	2	2		4	9	17,2	0,9	0,3		4	12
Тема 4. Соціальна відповідальність освіти та науки. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.	17	2	2	2	4	7	17,1	0,8	0,3		4	12
Разом за змістовим модулем 2	69	8	8	4	17	32	69,7	3,5	1,2		17	48
Усього годин	120	14	14	12	30	50	120	6	2		30	82
Модуль 2												
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

5. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.	2
2	Концепція менеджменту зацікавлених сторін. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності	2
3	Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією. Етика і соціальна відповідальність міжнародних корпорацій.	2
4	Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.	2
5	Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.	2
6	Інформаційна політика і соціальна звітність. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.	2
7	Соціальна відповідальність освіти та науки. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.	2

7. Теми інші види

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концепція менеджменту зацікавлених сторін.	4
2	Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією.	4
3	Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності	2
4	Соціальна відповідальність освіти та науки.	2
	Разом	12

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.	8
2	Концепція менеджменту зацікавлених сторін. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності	5
3	Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією. Етика і соціальна відповідальність міжнародних корпорацій.	5
4	Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.	9
5	Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.	7
6	Інформаційна політика і соціальна звітність. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.	9
7	Соціальна відповідальність освіти та науки. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.	7
	Разом	50

9. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – 1 індивідуальне домашнє завдання.
Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

10. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;

- аналітичний метод – мисленого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

Показує вміння креативно мислити, генерувати нові ідеї у професійній діяльності;

Використовує державну ділову мову для забезпечення результативної наукової та професійної діяльності у сфері державної фіскальної служби;

Вміє приймати обґрунтовані рішення та адаптуватися до нових умов та ситуацій;

Застосовує набуті знання для розробки заходів щодо міжнародної співпраці органів фіскальної служби та підприємницьких структур;

Застосовує інноваційні підходи в організації діяльності підприємницьких структур та органів фіскальної служби;

Здатний систематизувати наукові засади управління інноваційним розвитком підприємств;

Знає етичні і правові норми, що регулюють відносини людини з людиною, із суспільством і з навколишнім середовищем; використовувати нормативні і правові документи;

Здатний аналізувати глобальні проблеми економічного розвитку та знати основні теорії розвитку глобальної економіки;

Знає систему управління охороною праці (СУОП), умови та характер праці на галузевому та виробничому рівнях.;

Оцінює ефективність роботи персоналу митних органів, формувати команди та розробляти стратегію і тактику управління.

12. Засоби оцінювання

Для студентів денної форми навчання: усне опитування на семінарських заняттях, захист індивідуального домашнього завдання, аудиторне тестування, аудиторна командна робота з кейсами, аудиторна індивідуальна робота з кейсами.

Для студентів заочної форми навчання: захист контрольної роботи.

13. Критерії оцінювання

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю змістовних модулів враховуються наступні види робіт:

- активність роботи студента на семінарському занятті оцінюється до 5 балів (7 практичних занять по 5 балів = 35 балів);
- захист індивідуального домашнього завдання до 40 балів;
- аудиторна індивідуальна робота з кейсами до 15 балів (5 кейсів по 15 балів = 75 балів);
- аудиторна командна робота з кейсами до 20 балів (2 кейса по 20 балів = 40 балів);
- тестування до 10 балів (1 тестовий контроль).

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Для студентів заочної форми навчання:

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою.

Правильність виконання, оформлення та повнота відповіді при захисті контрольної роботи оцінюється до 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до курсу «Соціальна відповідальність» для студентів спеціальності 051 Економіка за освітньою програмою Управління персоналом та економіка праці / Укл.: Н. М. Карпенко – Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. – 45 с.

15. Рекомендована література

Базова

1. Грішнова О.А. Соціальна відповідальність у трудових відносинах: теорія, практика, регулювання ризиків: монографія / О.А. Грішнова, Г.Ю. Міщук, О.О. Олійник. – Рівне: НУВГП, 2014. – 216 с.

2. Гришук В.К. Соціальна відповідальність. Навчальний посібник / В.К. Гришук, Львівський університет внутрішніх справ – 2012. – 152 с.

3. Гирик О. Корпоративна соціальна відповідальність : підручник для студ. вищ. навч. закл., які навчаються за освітньо-професійною програмою магістра за спец. "Фінанси і кредит" / О. Гирик, О. Денис, О. Дубовик та ін. – К. : УБС НБУ, 2009. – 258 с.

4. Колот А.М. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку : монографія / А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін. ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2012. – 501, [3] с.

5. Колот А. М. Соціальна відповідальність людини як чинник стійкої соціальної динаміки: теоретичні засади / А. М. Колот // Україна: аспекти праці [Електронний ресурс] : наук.-екон. та сусп.-політ. журнал / Вид-во «Праця»; гол. ред. О. Варецька. –2011. – № 3. – С. 3–9.

6. Новікова О.Ф. Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): монографія / О.Ф. Новікова, М.Є. Дейч, О. В. Панькова та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 296 с.

7. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. –180 с.

8. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: монографія / О.М. Петроє. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 152 с.

Допоміжна

1. Беляева И. Ю. Корпоративная социальная ответственность: управленческий аспект : монография / под общ. ред. д.э.н., проф. И. Ю. Беляевой, д.э.н., проф. М. А. Эскиндарова. – М. : КНОРУС. – 2008. – 205 с.

2. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства. Пер. / Ф.Котлер, Лі Н. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с.

3. Мельник М. І. Становлення ін-ту соціально орієнтованого бізнессередовища в Україні: аналіз проблем та пошук ефективних інструментів: наукова доповідь / М. І. Мельник. – Львів : НАН України. Ін-т регіональних досліджень. 2010. – 39 с.

4. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної політики сучасних підприємств в Україні: [навч. посіб.]/ О. М. Петроє. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 60 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Web-ресурс Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: globalcompact.org.ua.

2. Web-ресурс Декларация социального прогресса и развития. Провозглашена резолюцией Генеральной Ассамблеи от 11 декабря 1969 года. Режим доступу: [http://www.un.org//russian/document/dec la rat/s ocde v.htm](http://www.un.org//russian/document/dec%20la%20rat/s%20ocde%20v.htm).